

valahogy visszaidézné azt a magyaros Pünkösddöt, melyről Balassa Bálint verse, a pünkösdjárók köszöntője, és a régi feljegyzések szólnak.

Pünkösdidőben kipróbálná a lovaglást minden magyar ifjú, tanulna, készülné a katonás életre maga is, meg a lovát is edzené az okosan vezetett játék. *Az ünnepélyek napja országszerte intézményesen a Pünkösd-hétfő lehetne.*

Volly István

TAMÁSI ÁRON NOVELLÁI¹

A novella nálunk nemzeti műfaj: a magyar lélek a prózai műfajok közül a novellában találta meg maradandó kifejező eszközét. A magyar novella irodalmunk története folyamán líránkkal egyenlő értékű remekeket tud felmutatni. A novella — terjedelmétől függetlenül — magába képes olvasztani mindazt, ami az író korára, lelkivilágára, szellemi magatartására értékjelzően jellemző.

Ez a tétel újabb vonatkozásában akkor látszik leginkább helytállónak, ha Tamási Áron összes novelláit egymásután olvassuk el. A *korszak*, melyben e novella-remekék létrejöttek, a székelység életének kitartást, leleményt, lemondást, derűt kívánó két évtizede volt; az *író*, aki azokat sajátosan eredeti egyéniségén és személyes sorsának lelki rezdülésein átszűrte, XX. századi irodalmunk egyik legösztönösebben alkotó művésze; élénk alkotóösztönéből származik egyébként, hogy novelláiba maradéktalanul átmenti fajtája sajátosságait: a székelység nyelvét, furfangos észjárását, törhetetlen életakarát; Tamási *szellemi magatartása* a székely öntudaton keresztül a magyarság egyetemes sorskérdéseire irányul. Amit novellái nyelvben, szellemben hoztak, az mindenestül beleillik e műfaj keretébe és annak magyar hagyományába.

Újításként említhető, hogy Tamási Áron novellái a székely népmeséket emelték művészi rangra: az író mintegy *átveszi* a szót népétől, hogy aztán *átadja* immár az egész nemzetnek. Tamási novellái a székelység életének új eseményeit, váratlan fordulatait, keserveit és örömeit öntik maradandó formába, belőlük a magyar életnek egy-egy tündöklően megvilágított részlete tárul elénk, fenséges részletek, melyekben mindig az egész is tükröződik. E novellák *nehéz időkben magyarokhoz szóltak*. Hogy a lélek nem ernyedhetett el Erdély magyarságában, ebben a nemzetmentő szerepben hatalmas tényezőknek kell tekinteni Tamási Áron novelláit. Egyik-másikon már az idő nemes patinája jelentkezik, noha a legelső alig több, mint húszéves multból való: az írásműveknek az a nemes foglalat látszik rajtuk, mely kiemeli azokat a mulandóság fenyegető karjaiból. Tamási novellái a magyar lélek alkotóképességének, önkifejezés-vágyának remeklései, s mint ilyenek egyaránt jellemzik alkotójuk legsajátabb értékeit, a korszakot és e korszak érzeménýt, melyben szerepük volt, és a humánusmot, mely a székely tájból indul, hogy az egyetemes magyarság távlatáig feszüljön.

Az összes novellák testes kötete határárkó, ahonnan, mint nagyszerű állomásról, őrhelyről tekinthetünk előre és hátra, Tamási művészetének rejtett rúgóira, egyéniségének finom összetevőire.

Paku Imre

¹ Budapest, Révai, 1942.